

კვირა

28

მარტი

1910

№ 13

წლიურად 5 მ. ნახ. წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღ. დრ. სახ. კანტ. იოსებ იმედაშვილთან. Тифлисъ

редакция "Театри да цховреба"
Иос. Зах. Имедашвили

„თეატრი და სცენის“ რედაქციის
ქანტორა სთხოვს ხელის მომწერთ დაიქ-
ქარონ ხეიდრი ფულის გამოგზავნა.
შინაარსი: რატომ არა კეთდება—
მეთუარი; დემონი—გ. ტაბიძისა; ოსკარ უა-
ილილი და ხელოვნება—პ. დაღვიძისა; სული
ყვავილად ქცეული—ლევ. მეტრეველისა; უი-
მელი—იმერელი ქალისა; საღამო იყო—გ. ფოც-
ხოველისა; დამ. გამგეობის წევრი—ივ. გო-
მართლისა; დრამატულ მოღვაწეობის ასა-
რეზუ—ზ. ტეინაძისა; საფ. აბაშიძისა; ლექ-
სი—დ. გაბრუაშვილისა; სათეატრო ამბები;
შთაბეჭდილებანი—ცისკარისა; ლექსი—გ. ში-
ნატყეშელისა; ვარსკვლავთმორცხველობა—იო-
სებ არიმათიელისა; დავაფსოთ—Par-Don-ისა.

28 მარტი 1910 წ.

რატომ არა ნიანგის ცრემლთა ფრქვევას, კეთდება-რა?! განუწყვეტელს წუწუნსა და ურთიერთის უსაბუთო კილვა-კიცხვას რომ რისხამ გაკეთება შეეძლოს, ჩვენი თანა ბედნიერი არავინ იქნებოდა...

დიდს ნიქს ვიჩენთ სიტყვისნობაში, უშინაარსო კამათში, ბეჭდვითი სიტყვით კინკლაობაში, ხოლო რომელიმე ჩვენი საზოგადო საქმის ნიადაგი რომ გაფაძლიეროთ, —ვერ მოგვიხებრებია...

ჩვენს ერს ტერიტორია ხელიდან იცლებს, ბრწყინვალე წოდება დღეს თავის უნებურად სამშობლოს გამყიდვის როლს ასრულებს, განათლების საქმე გაუკულმართებულია, მწიგნობრობისა—შერყეული, თეატრისა—ნირწყვლილი... რომელ მხარესაც გავიხთავთ, უნუგეშობის აჩრდილი წარმოგვიდგება თვალწინ, ხოლო სულ რაღაცნაირად კალმოსანილა **ჭკადებს და მოსიქვას...** „ჩვენსა ბედშობას, ჩვენს ერთობას დარღვიულს“...

რა არის მიზეზი?!

მეცხრამეტე საუკუნემ ჩვენ—ქართველებს უზრუნველობა, დაუდევრობა გვიანდერძა და თუ კვლავ ამ ანდერძს მტკიცედ დავიცავთ, მაშინ არა თუ პირისაგან ქვეყანისა აღვიგებებით, ვითარცა ერი—ქართველობა, — არამედ გავქრებით კიდევ, როგორც ადამიანები, ვით კაცობრიობის ერთი ნაწილთაგანი, ისე ვავითქიფებთ ცხოვრების სრბოლაში,

რომ ჩვენი ასავლდასავლიც ვერავინ მიიკვლიოს...

იქნება ზოგათვის ეს აზრი საამო არ იყოს, მაგრამ რას იზავთ: ეს ისტორიული აქსიომაა, შეურყვეველი ქემშარტება და მას ვერავინ შესცვლის...

თანამედროვე საზოგადოებრივ ძალთა განწყობილება, ეკონომიურ ნიადაგზე ბრძოლა, ლათონის ბატონობა, კულტურის წინსვლა და ადამიანის სულის უმაღლეს მისწრაფებათა მოთხოვნილება განსაკუთრებული მიზნისაკენ მიაქნებს ყოველს ადამიანს, რა სარწმუნოებასა და ეროსს უნდა ეკუთვნოდეს იგი და რაც გინდ ბევრი ვიცეთ თავში—მიწა ხელიდან მიდის, მწიგნობრობა სულს ღაფავს, თეატრი გასაქირს განიცდისო, მაინც ვერას ვუშველით, თუ ეგოდენ სიტყვასთან ერთად საქმიანაც არ გავისარჯოთ...

ვის შეუძლია დღევანდელ პირობებში კერძო მესაკუთრეს უთხრას, შენს ქონებას ივანეს ნუ აძლევ, პეტრეს მიეცეო, მაშინ, როდესაც ივანე დღევანდელი ცხოვრების მთავარ საშუალებას უზრიალებს ხელში?..

ვის შეუძლია ჩვენს „ტეტიას“ საშუალო მოქალაქეს გინა ბრწყინვალე წოდების ოჯახის შვილს მოსთხოვოს—ქართული წიგნი იკითხო, როცა ამას არ ასწავლიან და საზოგადოების პირისუფალნი არამც თუ მეცადინეობენ ამ სენის აღმოსაფხვრელად, არამედ გულხელდაკრეფილნი მხოლოდ შორიდან ჭკადებენ, „ვიი-უისი“ გაიძახის...

ვის შეუძლიან ჩვენი დროის განათლებულ-გონებთ. განვითარებულ ადამიანს მოსთხოვოს, შენი სულიერი საზრდო პირვითუბუნულ ჯამბაზების ღრეკა-ბრეცვაში უნდა იზოვოო? —ის-კი არ არის სახარბიელო ძალი ძალათი მიიწვიო მასურებელი თეატრში და ისეთი „წარმოდგენა“ წარუდგინო, რომ სავარძელზე მიეძინოს, ანუ შუა წარმოდგენიდან უკმაყოფილოდ გავიღეს, არამედ ისე უნდა მოეწყოს საქმე, რომ მასურებელი თვითონვე მიიღტვოდეს წარმოდგენაზე დასასწრებლად, მიუცილობელ საქიროებად მიანდეს ქართულ თეატრში სიარული... დიღ, ქართულ სასცენო ხელოვნებას უნდა მიეკუთვნოს ისეთი მდგომარეობა, რომ დააკმაყოფილოს ჩვენის დროის სულიერი მოთხოვნილება, ქართველი მელბომენაც უნდა გადაქცეს ტვართომძიებთა და სულით მამვრალთა ძუძუ მასწოვებლად, —მაშინ საყვედურს ადგილი აღარ ექნება...

აგრედვე უნდა გაისარჯოს ჩვენი საზოგადოება ყოველს სხვა საქმეშიაც... ამიტომ ჩვენის ხალხის გულშემტკივართ, საზოგადოდაწესებულებათა კიროსუფალთ საქმიით უნდა მოჰკიდონ საქმეს ხელი, იოჰქმედონ მონღობებით, თანდანობით და შეუჩერებლივ, თორემ კანონი ისტორიისა, რკინის კანონი ცხოვრებასა შეუბრალლებლია და ვაი მას, ვინც ფხიზლად და მუღვარდ არ დაუხედება დროის ქარტეხილს...

დ ე მ მ ნ ი

ოტურვა წალოკტში ნორჩ ყვავილის მოწყვეტა მსურდა,
 მაგრამ სერაფიმს ბედკრულისთვის ესეუ შემურდა:
 ყვავილს სინაზით კალთა თვისი მან დაფარა
 და უშუთოთველი გულ-წრფელობის ცრემლი დაღვარა.
 მწარე ღიმილით, გესლიანი,
 მე მას განვმორღი
 და მასს ქვესკნელში განწირულად დავეკრდი... ვძრწოდი...

* * *

ოჰ, ვის, ვის ესმის ჩემი კენცა და ტანჯვა სულის,
 საუკუნეთა მსველეობაში
 გაცივებულის?
 ადამიანო, ყოფნა შენი
 კუბოდ იცვლება,
 მე კი უბედურს თვით სიკვდილიც
 არ მელირსება.
 უსიყვარულოდ, უმნიშვნელოდ
 მიჰქრინ დღენი, —
 ოჰ, ვის, ვის ძაღუმს გამოსცადოს
 ტანჯვა ესღენი?

გ. ტაბიძე

ოსკარ უაილდი და ხელოვნება *)

მოდინისმის ფილოსოფია შექმნა მეტერლის-კმა; წარმოების ატმოსფერაში სუფდაგებებულ თანამედროვე საზოგადოების ესთეტიკა—ოსკარ უაილდმა. ბურჟუასიული საზოგადოება სუფს დეეს მისკანვე წარმოშობად ცხოვრების ჭაბაში. მანქანების განუწყვეტელი გრიალი, რომელმაც ქვეყანას ერთს უშეკლებელს სახელისნოს დაამსგავს, აძრწუნებს არა მარტო აურტანელი შრომით განტანჯულს სადსს, არამედ ამ ქვეყანს— სახელისნოს მესეკურთავს. იმედში-ხადი ადამიანი ხსნსს ესეებს და თითქო ეს დუსრულებელი ძიება უხეყოფად რჩება.

მეტერდინგი ჰქმნის დუჰდასტურ ფილოსოფიას: მისი აზრით, თვალ-ხადული მსოფლიოს გარდა არსებასს სხვაც. მის ნაწარმოებში ტანჯული სული განმორდა „დაღს უსამართლობას“ და თავი შეიფარა ზემოსწენებულ „სხვას“ სამკაროს. ოსკარ უაილდმა არ სწნთ ამ სხვას ქვეყნის საწაროებას. მან დაგვანხა, რომ ბუნებაც და ცხოვრებაც ხელოვნების მიერ წარმოშობილია, რომ მსოფლოდ ჩვენი ფანტაზიას სიქნს თვალ-ხადულს ქვეყნას და მოვლენათ ამ თუ იმ შინაარსს. ოსკარ უაილდის აზრით ყოველ-დაყოი სინამდვილე უაზროა და უდამაზო, მსოფლოდ განუსაზღვრელ ფანტაზიას მიერ წარმოშობილი სიცრუე არის უტყუარი ჭეშმარიტება. ადვილი მისს ხეუღრას, რომ ფაქტობეუ ეს შეურაცყოფილი სულის ზნოტესტია მეტერერების და კმწიროსულ გამოკვლევის წინააღმდეგ. ამ ზნოტესტს, მეტერერულ ახალი-

*) Коган. Зап.-Евр. Лит. III

ზისადმი ამ მიქლავრებს სარჩულად უძევს იგივე, რაც ისრინის ინდივიდუალისტურ ზომიან და შეტერლინის ღელისტურ ფილოსოფიას აცნობილებდა. ქვეყნისკაც ზიროვნების გამოყოფა, მისი და მის სუბიექტურ წარმოდგენათა კადმურეთა—აი, ეს სარჩულია.

სამყარო, როგორც რამე რეალური, ჰქრება; მის ადგილს იჭერს ამ სამყაროს შესხვე ნემა წარმოდგენა. მხოლოდ ხელფანება წარმოდგენის რელობას, ვინაიდან ეოველივე მის-მიერ წარმოშობილი ცაცილებით მდლა სდგას ბუნების მარტო შემოქმედებასზე. თავის სისრულეს ხელფანება თვისშივე ეძიებს, და არა ობიექტურ სამყაროში, რადგან იგი უფრო სეწარაა, ვინე სარეე. „მის აქვს ევაილები, რომელნიც არ იბოვიან არც ერთს ტეეში; მის ეას ფრინველი, რომელნიც არ მოიძინებთან არც ერთს ჭლადი. იგი ახერეეს და ხელახლად ჰქმნის ქვეყანას. მის ძალეოს შეწამულ ძაფით სეციდან მოვარის ჩამოეკანს. მის ეეუთენის ფარმანი, რომელნიც ცაცილად ლამიანსზე უფრო რეალური არიან. მის ეეუთენის დიდებული არქიტბები, რომელთა უკანონო მსჯელებას წარმოდგენს ეოველივე ის, რაც არსებობს. ხელფანებისათვის ბუნებას არა აქვს განებები, არა აქვს ერთეერთანება. ხელფანება თავის სურვილსამებრ ჰქმნის სსწაფის: მის ძანილზე წამოდგებთან უფერულადან თვით სომინელებანი. იგი ზამთარმაც შემოსავს ნუში მწეანთ, თოვლის სპანს დახურავს აბიბინებულ ეასს. მის ერთს სიტყვასთან ერთად, ეინვა თავის ვერცხლის თითებს შესხებს ენისის ბაკეთ, და ფრთოსანი ღამებო აცტადებთან ღიდაის გორაკებსზე. ოდეს ხელფანება ტეეში ღა-არეა, ალბო დაბურულ შტოებთან იტყირებთან; ფეგნები სიტყვარის დამილთ შესციინან, როდესაც ხელფანება მათ მოუხლადელებს. **ხელფანებას აცვს თავიერი ღმერთები, რომელნიც მასზე სციმენ თაეყანს**“...

ეს განბეული აზრები ზარდაქსლური კამოთქმას შემდეგის დელოს: ხელფანების მოავარი მისანი დაეკანხოს ახლდ შუეით შემოსილი ბუნება; შთაბეროს მის აზრო, რომელსაც ჩვენ თვით ვერ შეგამჩნევდით. უაილდო ეს დეა უკადურესობამდე განაფიარს. იგი აშკარად ღადაეებს, რომ ბუნებაში მოხლად ის არის სეურადეებო, რსაც თვით ჩვენ შეეძენთ მას. მხოლოდ ეს შენაქები სციცხლამის, როგორც რეალობა. თვით ბუნება არ არსებობს, არიან ჩვენი ფანტაზიის მიერ წარმოშობილი სეტე-

ბანი. „ბუნება სრულებით არ არის ჩვენი მშობელი დეა, იგი ჩვენი შობილია. მისი სციცხლად ჩვენი კონების ნაყოფია. სანებო არსებობენ იბიტომ, რომ ჩვენ მათ ვხედავთ; რას ვხედავთ და ან როგორ ვხედავთ, ეოველივე ეს დამოკადებული ხელფანების ხელგაფანასზე. ხომილდ ჩვენ ეუტქერთ სანგანს და ვერ ვხედავთ. სხოვადოთ, ღამიანი ვერ ღანახხეს სვანს, ვინე არ სცნობს მის სიღამასეს. მხოლოდ ამის შემდეგ იწეებს ღამიანისათვის არსებობას სვანი“. უაილდის აზრით, მთელი ბუნება ხელფანების-მიერ შექმნილია.

მაცრამ არა თუ მარტო ბუნება,— თვით ცხოვრებაც ხელფანების შემოქმედების ნაყოფია; ცხოვრება უფრო ბძასეს ხელფანებას, ვინე ხელფანება ცხოვრებას. დიდებული მსატყარი ჰქმნის ტბის, ცხოვრება ცდელთის მხოლოდ მისი მსჯევის წარმოშობას. ბერძენებს შეთვისებული ჰქონლათ ეს ჭეშმარიტება: ზარდაქსლის ოთახში სდგამენ მშეხნიერ ქანდაკებათ, რომელთა მსჯევის უნდა ეთიდილო ნორჩი ჩამომავლობა. ბერძენებო იტადენ, რომ ცხოვრება ხელფანებისსვან იქნის აზრის სიღმრე, სიცხობეელს: გრსობიერებას, სუდიერ აღმოფთებას და სიმშადეს... თუ ღავეირდებით ღატერატურას, ღანახხათ, თუ რ განუხობელი გავლენა აქვს სომეხეიერეს ცხოვრებასზე ნესიმოზში ჰამლეტის მოვლილია. ნიქლიობო, ეს კატეობარი ურწმუნო მოწამე; ტურგენეებს შექმნა და ღატერატეკამ ჩამოეყლიდა. მეცხრამეტე სეუენე თითქმის ბლზაეის-მიერ არის შექმნილი... ღატერატურა წინ უსწრებს ცხოვრებას... ამ უკანასკნელს უჭირავს სარეე ხელფანების წინაშე და აღბეჭდავს მსატყარის ან მოქანდაკის რომელიმე სეტყას. ცხოვრება ახორციელებს იმას, რაც ხელფანების ეისაზრებს.

მეტრს ეორადებით რომ ღვატქერლთ ამ გაბეული თეორიის, შევამჩნევთ, რომ უაილდის ამ დიდებულ ზარდაქსეში დამზრულია შუბლილ ზიროვნების სსოწარევეილი გოდება. ერთეერთანე ცხოვრების-მიერ გაანხირებული ზიროვნება სრბათ ეწაბება ეოველსავე, რაც-ი სრულს გათავისუფლებას ჰზირდება. ეს არის მისეზი, რომ ზიროვნება ერთნაირის სსოებოთ შესეტყრის ღავრწამებულ ინსტიქტის ეულტას (შტინერი), დამოკადებულ სულის დეას (მეტერლანიეა) და კადმურეთეულ ფანტაზიას (უაილდო). სრული თვითგამორევევის მძლავრი სურვილი და ცხოვრების დესობტობისი გაზო ღამოფთება სარჩულად უდევს არა მარტო უაილდის

ესტეტიკას, არამედ ისეინის ზოგზასაც. ამგვარად ხელოვნება მით არის დაადი, რომ იგი ხელს უწყობს ზიროვნების თვითგამორეკვევას, გათავისუფლებას. უაიღის ამგვარი თვალთსხრისი ეწინააღმდეგებს ამ ხარის, ვითომც ხელოვნება თანამედროვე კუბების, მის მორალურ და სოციალურ ზირობათა აღბეჭდვას... „ხელოვნება არავის განმხატვას, გარდა თავის თავისა“... ხაღხი ხელოვნებაში ესიკებს თავის ჭეჭქიან ვნებათა სარკეს. ეს ასე არ უნდა იყოს. „ხელოვნება თავისუფლდება კანცობრიობის სულის უდღისაგან. იგი ხსაღის აარადის და მასაღის შექმნებით უფრო მეტს იძიქს; ვინემ ხელოვნების-მიმართ ამ თუ იმ **ენცუზიაზმი**. ეს ხსაღი აარადი და მასაღა არის გაფაქიხეუი ვნება და აღამიანის შეგნებას დიდებუი მკვდრეთით აღდგომა... ხელოვნება თვითვე ვიარდება; იგი არ არის რომელიმე საუეუნის სიმბოლო, არამედ თვით საუეუნები არიან ხელოვნების სიმბოღანი...“

ზეტრი დაღვაბე

სული ყვავილად ქსეული

(ნოველა)

— საყვარელო, ცელო ნიაგო! ერთხელ მაინც უესდექი და მიამბე რამე ქვეყნის ამბავი.

ერთ წუთას არ შეისვენებ, შეუჩერებლივ მირბიხარ, მიჰქიხარ, მიეჩქარები; ნახად, წყნარად, იღუმალად რაღაცას მეჩურჩულები; გრძობით, ალერსით რაღაცას ჩამსისინებ; მე მაინც აქამდის ვერ ვისწავლე შენი ენა, ვერ შევეჩვიე შენს ჩურჩულს, შენს სისინს, მაგრამ როგორ მენატრება ერთხელ მაინც გავიგონო რამე.

შენ აღბად ისეთი საამო ხმა გექნება, ისეთი მომხიბლავი კილო შიგ ჩართულისინაზით, ტბილ ჰანგებით, რომ მე მგონი მე არასოდეს არ დავსქენები, ვიდრე შენი ხმა ტბილ ზღაპრად ყურს მემინება. ერთხელ მაინც გამომგლაპარაკე ჩემს ენაზე, ჩემ მშობლიურ ენაზე! შენ, ჩემო ნახო! ჩემო ლაქუცაე! ყველა ენაზე შეგიძლიან ტბილად ჩურჩული, გრძობით ბაასი; მიამბე რამე, ნიაგო! მიამბე, აგრემც შენ გენაცვალები, სურნელად ღაგედინები...“

ასე ეხვეწებოდა ქვეყნის მკერლზე ცელქად მოსისინე ნიაგს ნაცარა ყვავილი, მწვანე მინდორზე ობლად ნახარდი, საყორღნე ქვის ქვეშ შეფარებული.

ბ ი ა შ ი

— როგორ გითრთიან ფურცლები, როგორ გიკანკალებს ღერო, საწყალო ყვავილო, ობლად შთენილო, ტილ მინდორში მიტოვებულა!

გავახარებს სხვის ნეტარება? გავამხიარულებს სხვის ზედნიერება?

მაშ გეტყვი, ჩემო ნაცარავ, ჩემო აზიზო, ობოლო ყვავილო, თუ ვით შემიყვარდა ერთი ვინმე ტურფა ასული.

ღღეს, როცა მზის სხივება ჯერ მიწას არა ჰღირსებოდენ, მხოლოდ ზეცას ეაღერსებოდენ, როცა შენ ჯერ ისევ დღის ნამ ქვეშ თავდახრილი გეძინებოდა, მე მხიარულად, თავისუფლად მოკეპროლაგდი ჩაძინებული ზღვიდან, თან მომქონდა მისი ზღაპრები, მისი სიზმრები, ქაბუკთა გულში ჩასანერგავად, მთ გრძობააზა ასაღლეგებლად.

როცა მოვალწიე აიგერ, აიშ შორს მდებარე დაბას, უღარდელად შემოვუქროლე ხეებს, თავისუფლად დევიქერ ჯუჭურუტანებაში, ფანჯრებში და, აი, ერთ ფანჯარაში ეიხილე იგი, ვინც შემიყვარდა, ვინც მომხიბლა, მომაჯადოვა.

იღვა ჩაფიქრებული, გაშტერებული. სიწყნარე ზღვისა მის სახეში ჩანერგილიყო, სიმკრთალე ცისა იმის სახეს ზედ მოჰფენოდა.

თავის სიწყნარით, თვისი სიმკრთალით, იცი, ნაცარავ, ჩემი სატრფო შენ დაღადობრე!

რასა ფიქრობდა?—ჩემთან ერთად ჰნატრობდა იგი შორ გაქროლვას ოცნების მხარეს; ეაღერსებოდა უჩინარ მიჯნურს, შესჩერებოდა მის უხილავ სახეს; თუ თავისი მშვენებით იღუმალად მოამაყე იღუმალ გრძობით ეუბნებოდა ამომავალ მზეს, ნუ ამოხვავილო, რადგან ქვეყანას იგიც კარგად გაუწევდა მის მაგივრობას.

ან იქნებ მიმქარად სამი კვირის მთვარეს ევედრებოდა სული ჩსულიყო, რადგან ქვეყნისთვის მის მშვენება იქნებოდა უკეთეს მთვარედ?

მე არ შემიძლიან ვით ადამის ძეთ დიდ ხანს შორიდან აღტაცება. მე მაშინათვე თავდაუქერულად მოვეხვიე მის თმებს, მის სახეს, მის სიწყნარეს, მშვენიერებას; მკერდშიც ჩავეკარ, გულშიც ჩაესწვდი ვით სატრფოს გრძნობა და იგიც შეკრთა ვით უმანკო, ხელუხლებელი და იცი, ნაცარავ! უცნაური მსგავსება ვნახე შენს და მას შორის: სწორედ შენც ისე შეკრთები ხოლმე, როცა პირველად შემოგობერავ და დილის ნაშა, ვით ობოლ ცრემლებს, ძირს გაღვრევილებ დედამიწაზე.

მისი სიწყნარე, მისი სიმკრთალე, მისი შეკრთომა და ნახი სუნთქვა გულში ჩაივიკარ, თან წამოვიღე, მისით ვამღერებ მთასა და ბარსა, მით ვაწრიალებ ბალახებს, ხეებს. ხან ნეტარ ნაწად ვუმღერებ ძილში, ხან-კი ზღაპრებად მოვეუთხრობ ტკბალად.

წელი ნიავის გრძნობით ბაასი თავისი სატრფოს სილამაზეზე, რომელსა ყვავილს, რომელსა ბალახს ის არ მოჰზიბლავს, მოაჯადოვებს? რომელი ხენი, რომელი კლდენი არ მოისმენენ ოცნებით ბაასს!

ყველას მოვეუთხრობ, ყველას ვუმღერებ, ყველა მომისმენს, ყველა დასტკბება.

ნ ა ტ ვ ა რ ა

— კარგი, ნიაგო, კარგი, მაკბარე ესოდენ ტანჯვა და ნეტარება...

ჩემი სატრფოა ის უცხო არსი, ეგრე მძლავრად რო შეგყვარებია.

ნ ი ა შ ი

— დაჩაგრულო, საწყალო ნაცარავ, შენ სად იხილე მისი მშვენება?

ნ ა ტ ვ ა რ ა

— ოჰ, ნიაგო, ნიაგო! თუ ყურის გდებაც ისე კარგად იცი, ვით ზღაპრის თხრობა, მაშ მომისმინე, მომისმინე დაჩაგრულ ყვავილს.

სულაც არ არის დიდი ხანი მას შემდეგ, რაც ქვეყნად ცხოვრობდა ერთი ქაბუკი. სულაც არ უცხოვრია დიდხანს. მას ისე უყვარდა სიცოცხლე, ვით შენ—სიცელქე; ისე ეჯავრებოდა სიკვდილი, ვით შენ სიჩუმე. სიკვდილმა მიანც არ შეიბრალა. უღროვოდ მო-

სტაცა იგი სიცოცხლეს, თვითონ ჩაიკრა მკერდში მუხრვალედ და მოაბარა მიწას სალხენად.

მისი ხორცი და ძვლები მიწამ აქცია ისეე მიწად, მისი სული-კი, აი, ყვავილად ამოველი, ობოლ ყვავილად.

მე ვარ სული ქაბუკისა, მე ვარ თვით ქაბუკი.

ყური მიგდევ! მეც მოგიუთხრობ, თუ ვით მიყვარდა ის ტურფა არსი, შენ რომ მოგზიბლა.

მეც არ ვიცი პირველად როგორ შემეყვარდა, სიზმარში ნახული, თუ—ცხადე ნახი, მხოლოდ ვიცი, როცა პირველად შეეხედე მის სახეს, მაშინ უკვე მიყვარდა იგი თავდავიწყებით, გატაცებით, ვითა ფარვანას—სანთელი ბნელში. მიყვარდა ის სახე, რომელიც თითქოს შექმნილი იყო ხალხის ლოცვით, მიჯნურთა სიყვარულით, ქაბუკთა ოცნებთ და ჩვილთა უმანკობით.

ამის შემდეგ მე ვარსებობდი მხოლოდ იმ სიყვარულით.

ჩემი მზის ამოსულიდან ჩემ სიყვარულის განთიადამდის, რაც სილამაზე და მზიბლავი მენახა რამე, სულ მის სახეში გადავგრევი, იქ ვაუყვავებ...

თუ სადმე გამეგო ტკბილი ჰანგი, ან ჩანვით თხზული, ან ბულბულისგან ნასტენი, ან ტყემო ნასმენი, ზღვაზე ნაჩქეფი, შენი სინაზით ნაჩურჩულეები, ყველა გავგზავნე ჩემ სატრფოს გულში, იქ ვაჯუღერე.

რაც სიცოცხლეში მე მქონია ნატვრა საამო, ოცნება ტკბილი ცხოვრებაში გამოუცდელიობით შეთხზული, თავდაუქერელი წყურვილით მინაწლომი, ძლიერ გრძნობებით აღმოცენილი, სულ ყველა იმას მოვახვიე ნაზად გარშემო და თვით იგივე თვის შეუმჩნევლად, თვის უნებურად ლამაზდებოდა ჩემის ოცნებით.

ჩემთვის აღარ არსებობდა ცაზე მზე, მთვარე და ვარსკვლავები... ჩემი მზე და მთვარე ამოდრიოდენ მაშინ, როს ვიხილავდი იმის სახეს; ვარსკვლავები აინთებოდენ, როს შემომხედდენ მისი თვალები.

ტანჯვით და სიხარულით, ცრემლით და

სიცილით მე მარად მას ვუმღერდი, მას შევხაროდი, მისთვის ვიკენსდი.

ოჰ, ნიაგო, ცელქო ნიაგო, როგორ მიყვარდა! ჩემი სიყვარულით სხვასაც შევყავარე მისი მშვენება. ჩემის ალტაცებით სხვაც მომყავდა ალტაცებაში მის სილამაზით, ჩემის აღფრეცხვით სხვასაც ვულღელებდი გულს მის დანახვაზე. მე იმის მნახველთა ყველას ვასწავლე მის დაფასება, მის სიყვარული. ჩემი სიყვარულით თვით მას, ტურფასაც, ავუზილე თვისი თვალები და დავანახვე თვის მშვენება და წარმტაცობა. ჩემი მოხიბლვით მასაც ვასწავლე დაფასება თვის მხიბლავის. ჩემის ალტაცებით მასაც ვასწავლე სიამაყე თვის სილამაზით.

იგი გავამდიდრე მე, გავამდიდრებინე სხვასაც.

იგი ამაყოფდა ამ სიმდიდრით. ამაყოფდა ჩემ წინ, ამაყოფდა ყველას წინ.

სიყვარულში, ალტაცებაში, ჩემ ტანჯვაში და ტრემლთა ღერაში, მეც ვერ გაიგებ, თუ სიკვდილი ვით მომეპარა და სიცოცხლეს საშუალოდ გამომასალმა.

აქ დავიმარხე. აქ იქცენ მიწად ქაბუჯის ძვლები, და სული-კი, აი, ღელვით გეხასება.

არ მინდოდა, რომ სიკვდილის შემდეგაც არაფერი სიამე არ მიმეძღვნა ჩემი სატრფოსათვის. საწყალ ყვავილად ამოვყედი და ველოდები, იქნებ ოდესმე გამოიაროს ამ მინდორველზე, იქნებ მომწყვიტოს და ამითი სამარადისოდ გავეჭრე მის ხელში.

მე არ მინდა ან სიცილემ გამაქანოს, ან —სიცილემ, მე მინდა სატრფოს ხელშივე დავსკვნე, ვუფრთხილდები ჩემ თავს: როცა ცივა ან ძალიან ცხელა, ფრთხილად შევიკუმშები ხოლმე ამ ქვის დაბლობში და იქიდან ველოდები გამოდარებას და აგრილებას. მხოლოდ როცა ივგრძნობ ხოლმე შენს მოახლოვებას, მაშინ გამოვყვებ თამამად თავს და ვიფურჩქნები.

მაგრამ ზამთარი ჩქარა დადგება და ვაი, თუ საშუალოდ გავსკვნე მე მაშინ. ვეღარ ვიხილავ მე ჩემ სატრფოს, ვერ ველირსები მის სიკვდილს, ვერ ვეწნოსები უქანასკნელად.

მზის ყოველ იშოსელსა და ჩასვლაზე მე

მარად ველოდები მას მოუთმენლად, მაგრამ არა სჩანს, არა სჩანს...

6 0 1 3 0

— ნაზო ყვავილო! საწყალო ნაცარავ! ვით დატანჯულხარ, ვით იტანჯები!..

მაშ მეც იმიტომ შემყვარებია ის შენი სატრფო, რომ შენ გიყვარდა. მე შენც მიყვარხარ. მე მიყვარს შენი სიყვარულიც შენ სატრფოსადი.

მე მოვაქროლებ აქ შენს ოცნებას, მე დავანახებ შენ სატრფოს სახეს, თუ კი ამითი შენ ვაიხარებ.

6 5 3 5 5

— გმადლობ ნიაგო! რა ნაზი ხარ, მგრძნობერი, მოსიყვარულე.

ოჰ, რომ შესძლებდე შენ ჩემ სატრფოს აქეთ მოყვანას, მაგ სიყვარეს თვით უკვდავება: დაიხსომებდა საზარადისოდ.

როგორ შენატრება სატრფოს ხელით მოწყვეტა! როგორ შენატრება მის მკერდზე დაქანობა!..

ოჰ, ნიაგო, ცელქო ნიაგო, შემისრულე დანაპირები! გეგეფეწები... გემუღარები!..

თანაგრძნობის ნიშნად ლაქუცით შეაშრილა ნიაგმა ყვავილას ნაზი ფურცლები და გაჰქროლა სხვა მხარეს.

ასახვერ გამოიცვალა მხარე მოუსვენარმა ნიაგმა. იგი ხან ერთ გვერდიდან შემოჰქროლავდა, ხან მეორედან, რომ სასიეროდ გამოსულნი ასულნი, რომელთა შორისაც იყო ნაცარას სატრფოც, რამე ნაირად მოეყვანა აღნიშნულ ადგილს.

როცა იგინი ზურგს შეაქცევდნენ ყვავილის მხარეს, მაშინ ნიაგი მათ პირ-ქარად გადმეტეოდა. როცა იგინი იბრუნებდნენ პირს ყვავილისკენ, მაშინ-კი უსამზღვრო ლაქუცით ზურგიდან დაჰბერდა; სინაზით, სისინით იმათ წინ მოჰქროდა, ბოლახებს აწვენდა, აშრილებდა; ტურფა ასულთ, მის შეყვარებულის ყვავილისკენ მოიწოდებდა.

თითქოს იღუმლად მიხვდნენ ასულნი ნიაგის მიზანს, თითქოს გაიგეს მის მოწოდება

და უსიტყვოდ, უნებურად დაემოხრილენ იმის წყნარ ქროლას.

მიუახლოდნენ.

თითქოს ტურფამ იგრძნო რაღაც დაღალულებობა. მან დაინახა საყორდნე ქვა ტრიალ მინდორზე და გაეშურა წამს იმისკენ დასასვენებლად.

მივიდა ტურფა, ჩამოჯდა ქვაზე და თავისუფლად ამოისუნთქა.

რა დაინახა ყვავილმა თავისი სატრფო, ათრთოლდა სიხარულით, აკანკალდა ნეტ რეზბოთ, ქვის ქვეშედან მოუთმენელად გამოჰყო თავი; გაღმალა, გადაფურჩქნა მოულოდნელად და თან სამომ სურნელება მოჰფინა მინდორს.

ტურფამ შეჰყნოსა ყვავილის სუნთქვა, მოიხიბლა, მოეწონა და მიიხედ-მოიხედა, რომ ენახა სა ჰყვოდა.

დაინახა ნაცარა ყვავილი, ამყურად თავ-აშეგრილი, სიხარულით გადაფოთილი დასწვდა ღიმილით, მოსწყვეტა ნახად, დაჰყნოსა ტბ-ლად და ს ფრახ ლიი მკერდს და მ გრა.

ნიავემა სიხარულის ნიშნად ერთი შეითამაშა ცელქად თავისუფალ ველზე.

ყვავილმა უკანასკნელი ამოსუნთქვასავით ერთხელ კიდევ გაშალა ფოთოლნი სიხარულით და შემდეგ დაიწყო მისი ქნობა, მისი სიკვდელი სატრფოს ნახ მკერდზე.

სქენებოდა ყვავილი, იმის ქვეშ-კი წყნარად სცემდა სატრფოს გული სიცოცხლისთვის გამზადებული.

ნიავე-კი თავისუფლად დასეირნობდა; დაჰხაროდა ყვავილის სიკვდილს და სატრფოსას — სიცოცხლეს, ღიმილს...

ლევ. მებრეველი

უ ი მ ე ლ ო

ბედმა მიმუხთლა, საბრალოს, სულსა მიხუთავს, მადონებს, უწმინდეს გრძობებს გულს მიკლავს და მღვრევეინებს მწარ ცრემლებს...

სიცოცხლის კარი დამიხშო, ცხოვრების მუხრუმეს მიქირებს, „იქ“, არის უენი ბინაო — ცივ სამარისკენ მიითბებს!..

იმერელი ქალი

სალამო იყო...
(ეტიუდი)

სალამო იყო, სახლში ვიჯექ დაღონებულს!..

ათასი ფიქრი თავს მეხვეოდა, წყარო საზრდოსი, დღიური ზრუნვა გულს მიმფოთებდა, აზრებს მირევდა...

უცებ მომესმა მზიარული, ტკბილ—ჰანგიანი ვალსისა ხმა!...

ჩემი ფიქრები დადუმდნენ!.. სედლის ბრქვალეები დაოღდენ და გულს მოეშვენ!... ძარღვებში სისხლმა დამიწყო ჩქეფა!.. სმენად ვიქეკი!..

ვიწრო ფარგლიდან გამოვფრინდი... ღიმილმა მიწყო ბედშავს თაშაში... ფრთები შემესხა, აფფრინდი... მომწყურდა რაღაც უმაღლესი, ნეტარი წმინდა, სიხარულით სავსე ლამაზი!..

აღფრთოვანებით მივფრინავდი სულ მაღლა, მაღლა!..

ვიგრძელე ოთახის სივრწროვე, მომინდა ფართო შლილი ადგილი...

მარდად ჩავიცვი, მთაზედ აგვარდი!.. იქ ვიწყე ფრენა მაღალ აზრებში და თავისუფლად ამოვისუნთქე!..

დაღაშდა, მეცა ჩაჰოვფრინდი... დღდა-მიწა ვიგრძენ ფეხის ქვეშ და... ოცნების შემდგმ გულმაც მიწყო მწარედ ტკივილი!..

ოხ, რა მოკლე იყო ეს ტკბილი ოცნება!.. სევდიანად გადავაყვლე თვალი ქალაქსა და დავინახე განაპირა უბნები, სიბნელით მოცული!.. აქა-იქ ოდნავ ბუტუბადენ ფანრები! იქ არა იყო-რამ მოძრაობა!.. მშრომელთ, ბედ-შავ მუშათ მისძინებოდათ დღიურ ჯაფის შემდეგ!...

შუა გულში-კი ელექტრონის სინათლევზე, საფარებიდან გამოცოცხებულიყვენ და განცხრომას ერთად თავ-დავიწყებოთ მისცემოდენ ობობანი, გველ-ბაყაყნი, ჯოჯონი, ღამურა ჩიტნი და პეპელანი!

რა უმეზავსად დასცოცავდენ წყვდიად ღამეში ძიარს დავემევი!.. და კვლავ გულზე სევდა დამაწვა!..

გიორგი ფოფხაველი
დუბანგეზი

დრამატული გამგეობის წევრი

ვოლ. 2 ქოქ. ავ. გამართლას
(გაგრძელება, იხილეთ „თეატ. და ცხოვ.“ № 11, 12)

III

პეტრი და ლოთი

ლოთი. (ხელს აწმეებს)

პეტ. დაბანდილი. (ლოთი ჟდება) რა საქმე გაქვსთ ჩემთან?

ლოთი. მე ერთი მარტოხელა კაცი ვარ, აი ესე, როგორც მიყურებ. ჩემი დღეები. ქეიფსა და ლოთობაში ვამიტარებია, ერთი დღე არ მახსოვს, ფხიზელი ვყოფილიყავი.

პეტ. ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ ახლა რა გნებაეთ?

ლოთი. რა მნებაეს? ისა, რომ მომბეზრდა ასე ხეტიალი და საქმე მინდა გავიჩინო, მაგრამ სად მიმიღებენ მე ახლა, და კიდევ რომ მიმიღონ, რა უნდა გავაკეთო? ჩემი ხელობა ლოთობაა, კრივი და სიმღერა. ჰოდა გავიგე, რომ თქვენ დრამატულ საზოგადოებაში—ფრანციული სიტყვაა და არ მესმის—შეძახებულხართ და გთხოვთ არტისტად მიმიღოთ. მე სწორედ არტისტად ვარ დაბადებული. ზურნა, დუღუკი, არღანი, ქეიფი, ლოთობა, მუშტი, არშიყობა, ეს სულ ჩემი მოგონილია და არტისტს სხვა რა უნდა. ვაი დედასა, სცენაზე რო ლოთისა თამაშობენ ხოლმე და ღვინო კი კაპლი არ დაუღვინეთ, აბა ის რა თამაშია? მე რომ მარტო ჩავითვარება და ისე გამოვალ, აბა მაშინ უნდა უყუროთ, ისეთ რამეებს ვიტყვი, რომ მთელი ხალხი სიცილით მუტლებს დაიფხრჩიან.

პეტ. თქვენ სცენაზე არ მიგიღებენ, ერთი იმიტომ, რომ თქვენივე სიტყვით ლოთი ჰყოფილხართ. ლოთი არტისტი სცენისათვის არ გამოდგება...

ლოთი. (გაწვეკატინებს) ეე! რას ამბობო, რასა, როგორ არ გამოდგება, როცა მე ყოველდღე არტისტებთან ვქვიფობ ხოლმე, ისე ჩამბაღან, რომ გათენებამდე სტოლ ქვეშ უგორავნიათ. მოდი ერთი გავკოცო... მე მივი-

ბრებიან და აბ იმდენი დაღვეის თავი სადა აქვ. ჩემ ძარღვებში სისხლის მაგიერ ღვინოა.

პეტ. ეგეტ რომ არ იყო, თქვენ ხნიერი ხართ და რაღა დროს თქვენი არტისტობაა.

ლოთი. ეე, ხნიერი რომელია?! მაშ არ მიმიღებ?

პეტ. (გუშლისუფლი) გთხოვთ აქედან ვაბანდილი.

ლოთი. ვა, რას ცხარობ, ერთი მამა გიცხონდება. არ გინდათ?

პეტ. არ მინდა.

ლოთი. ამ ჩემ ფეხებს, თუ არ გინდათ, წავალ. (გადას)

(ლოთა ხნის შემდეგ შეიშავა ხნში შესული, სახე-მონათქვამული ქალი და ჰეტრეს თავს უკრავს)

IV

პეტრი და ქალი.

პეტ. (თავისთვის) ნამდვილად ამასაც არტისტობა უნდა. (ხელს ჩაშლავს) დაბრძანდით, რანგებათ? სასამართლოში გაქვთ საქმე?

ქალი. სასამართლო სად არის, არც კი ვიცი. უნდა მოვახსენოთ, რომ მე სცენა ძალიან მიყვარს.

პეტ. (თავისთვის) ღმერთო ჩემო, ამავე სცენაზე შესვლა მოსურვებია.

ქალი. (განაგრძობს) სამოცდაათ წელს მე რამდენჯერმე კიდევ ვითამაშე. ახლა რომ ჩვენ სცენას ვუყურებ—გული მისკდება. არც ერთი დარბაისელი, დინჯი ქალი, არც ერთი გრანდამი თქვენ არა გყავთ. სულ გამოუცდელი, უსუსური გომბიოები გყავთ. აი მე მიმიღეთ სცენაზე და ნამდვილი გრანდამი ვიქნები.

პეტ. თქვენ ვითამაშნიათ სამოც და ათ წელში. მას აქეთ აგერ ნახევარი საუკუნე გადის და რაღა დროს თქვენი სცენაზე შესვლაა. მე თქვენ გირჩევთ ახლა დაბანდილი და სცენის ისტორია დასწყროთ ამ ხნის განმავლობაში.

ქალი. (წამოადგება) თქვენ დიდი გაუზღელი და ბრძივი ყოფილხართ სწორედ, როდესაც ქალს შეტურაცყოფას მაყენებთ. მე იმას მოვინახე, ვინც უფრო დააფასებს ჩემს ნიქსა და ღირსებას და ათასიც რომ ეცადოთ, სამშობ-

ლო სცენის კარებს თქვენ ვერ დამინზობთ!
(გადას. შემოდის ახალგაზდა ემაწვილი **ბლუ** და
თავს უარაყს)

V
პეტრი და ბლუ

პეტ. (ხელს ართმევს) დაბძანდით (ბლუ
თავს უარაყს და დაჯდება) რა საქმე გაქვსთ
ჩემთან?

ბლუ. (ტუჩების აცმაცუნებს, ცხვირის ხეს-
ტოებს და თვალებსათამაშებს, ქუდს სრუსავს ხელ-
ში რაოდენაზე ხანს) მ... მ... მ... მე, გ... გ...
გ... იიი... ააა... ხ... ხ... ხელით... დღ...
ა... მმმე-ხმა-როთ ერთ სსს... ააა... ქქქ...
მეში.

პეტ. (თავისთვის) ამას ნამდვილად სასა-
მართლოში აქვს საქმე. (მაგდას მოუფდება, გა-
ლაშს ახლებს) თქვენი სახელი და გვარი?

ბლუ. ჩჩჩ... ეეე... მი სსს... ხელთ ა...
და გვ... ვარი ჯჯჯჯ... ჯიმშერ ყყყ... ყყყ...
ყყყო... უყყო... ყუში... ყოლყუ...
ყუღყუღ...

პეტ. (სწერს ქაღალდზე და იმეორებს ხმა
შადლა) ჯიმშერ ყალყუმიშვილი. რაში მდგო-
მარეობს თქვენი საქმე?

ბლუ. მმმ... მე... მიიინდა აააარრრტტტ...
რუტუტუ... არრ... ტტტ... ტის... ტისტობა.

პეტ. (წამოხტება და თვალებს იფშვანტს)
არა, სიხმარში ვარ თუ ცხადში; თუ ცხადში
ვარ, ე ხალხი ვადირია, თუ მე დამკინიან.
(ბლუს) იმისთანა პიესები მე არ მებეღებდა,
რომელშიაც სათქვენო როლი იყოს.

ბლუ. რრრ... რომელ... ლო... ლო...
ლო... როლიც გნებავთ ვი... ვიი... ვიი...
თთთ... ააა... მაშეგ.

პეტ. ახირებულია, შენმა მზემ, როგორ
ითამაშებთ, როცა ერთ სიტყვას ერთ ვერსზე
აქიანურებთ.

ბლუ. ხს... წოოო... რეთ ძძძა... ააა...
ლიან გგგ... ეეე... ეეე... წებათ.

პეტ. თქვენი ხეყწნა ახირებულია, თქვენ
ისეთი ნაწლი გაქვთ, რომ არტისტობა თქვენ-
თვის ყოვლად შეუძლებელია.

ბლუ. გგგ... ააა... მააა... მამცადეთ.

პეტ. რა გამოცდა გინდათ, ბატონო!
შეიძლება ძალიან კარგი ნიჭიც გქონდეთ, მა-
გრამ ენა არა გაქვთ.

ბლუ. რრრ... რრრ... გორ ააარ მა-
ააქვს ეენა. (ენას გამაჭყოფს)

პეტ. (იფინის) პირში ენა კი გაქვთ, მაგ-
რამ თავის დანიშნულებას ვერ ასრულებს,
ლპარაკს ვერ ახერხებთ, ენა გებმებათ ძა-
ლიან.

ბლუ. რრრ... ოოო... ლებს დღ... ეეე
... ვიხევე... პირებ ძძძაა... ლიან და ააა... აღარ
დღღაა... დამეგებ... ემება ეეე... ნნა.

პეტ. ათსი ვაიზებიროთ, მინც არა იქ-
ნება-რა და უმჯობესია ვანდენერთ ის ახრი,
ვითომ თქვენ არტისტობა შეგეძლოთ.

ბლუ. მმმ... ააამ ააარ მიმიღებ?

პეტ. თქვენ თითონ დაუკვირდით თქვენს
თავს, განა შეგიძლიათ არტისტობა?

ბლუ. შშშ... ეეე... ემძლიო. (გაჭყურებუდი)
ნააა... მეე... ქნარი გგგ... ვულ ქქქვაი ყყყ...
ყოოო... ოფილხარო. (გადას)

პეტ. (ხელებს ადამურებს) ღმერთო ჩემო,
ე რა ხათბალას გადავიკიდე!

(შემოდის **მამა** და შემოაჭყავს 17-18 წლის **ვაჟი**)

VI

პეტრი, მამა და ვაჟი (უსიტყვოთ)

მამა. დილა მშვიდობისა (ხელს ართმევს შე-
ტრეს) სოლომონ მამრადაშვილი გახლავართ.
ეს კიდევ ჩემი შვილია. ერთი სათხოვარი მაქვს.

პეტ. ბძანეთ.

მამა. უნდა გამოატეხილი გითხრათ, რომ
ამ ჩემ შვილს თავის წონა ფული დავხარჯე.
რეპეტიტორები ცალკე ვტკირავე, მასწავლე-
ბლები ცალკე, მარა არ იქნა და არა, ამის
ტვინში არა ჩავიღარა: თითო კლასში სამსაჟი
წელიწადი იჯდა. ერთგან შევიყვანე—გამომი-
გდეს, მეორეში შევიყვანე, იქიდანაც გამო-
ავდეს. ყველა ამს მებუზება, უნიჭუა და სწა-
ვლა ამ შეუძლიან. ჯანაბას ამისი თავი-მ-
თქი, ვიფიქრე: ყველა ხომ ნასწავლი არ იქნება-
მეთქი და ჩემთან დავაყენე. მიკიტანი გახლა-
ვართ. თუ პატარა წამქინეშოდა ან გავიდოდი
საღმე, ეს ურჯულო და ურწმუნო, ეს ღვთი-
სიგან შეჩვენებული მიეპარებოდა რუმბს და
ხარი როგორ დაღვეს იმდენ წყალს, ეს რომ
ღვინოს დაღვედა. სწავლაში ამან არ ივარგა,
ვაქრობაში ამან არ ივარგა, არასფერში არ

ივარგა და ამიტომ გადავწყვიტე არტისტი გამოვიღეს.

პეტ. (თავისთვის) ე რა მდგომარეობაში ჩავფარდი, ეს რა ქირი დავიტყვე თავზე! (ამას) გადავწყვიტე, გადავწყვიტე, მერე რა გინდათ ჩემგან?

მამა. როგორ თუ რა მინდა? თქვენ თეატრი შეგიდგენით და გთხოვთ, ჩემი შევილიც იქ ჩასწეროთ და მიიღოთ.

პეტ. ეს თქვით მივიღეთ კიდევ, მაგრამ თუ არსად ივარგა, რაღა არტისტად ივარგებს? იქ კი ნიქი არ არის საქირო?

მამა. შე დალოცვილო, ხამი ხომ არა ვართ. მადლობა ღმერთს ცოტ-ცოტა ყველა ხელაობის მესმის. თეატრიც ვიცი, ცირკიც-არტისტი უნდა იყოს მსმელი, ყბელი, მოქიციფე და მოარშიყე... აბა ეს ყველაფერი ამას მოკითხე: (შვილზე უთითებს) სმა და ქეფი, ღმერთმაც კაი მოგცეს, კარგად ამან იცოდეს. ღონოში ამოუღის სული. ნეტავი ვის გამოეგვანა! მანა მამა ნაც ჰყავდეს ლოთი ან ზიძა, ან ზახუა. ყბედობა, ბატონო: აქ არის გაჩუმებული, თორემ სახლში მთელი დღე ლაპარაკობს და დარბის. ძაღლის ყბა გაჩერდება და ამის ყბა-კი არ გაჩერდება. არშიყობა კიდევ, ბატონო რაღა დავმალო თქვენთან და მეზობლის ქალები გადამირია სულ. ლამის მდამურები გამექცენ. თამამად შემოძლიან გითხრათ, რომ ამისთანა არტისტს შუადღისას სანთლით ვერ მონახავთ.

პეტ. თხოვნა შემოიტანოს და გამოცდიან, თუ გამოდგება მიიღებენ?

მამა. აკო მოვახსენეთ არტისტად არის დაბადებული. მშვიდობით. (ხელს აწმქევენ ორივენი და გადის)

პეტ. (ოთხში დადის) ღმერთო, ეს რა ქირს გადავიკიდე. (შემოდის ჩასუქებული **სირაჯი**)

VII

პეტე და სირაჯი

სირ. (თავს უგრავს) კნიაზს გაუშარჯოს!
პეტ. (თავს უგრავს და ხელს არ აწმქევენ) რა გნებათ?

სირ. თქვენთან ერთი სათხოვარი მაქვს.

პეტ. ამასაც არტისტობა უნდა უსათუოდ.

(სირაჯს) თუ ღმერთი გწამთ აქედან წაბძანდით. **სირ.** ვაჰ! ეგრე როგორ იქნება. ერთი მომ სმინე რას ვამბობ დაა.

პეტ. რა მოგისმინო, წინდაწინვე ვიცი რომ არტისტობა...

სირ. (გაწყვეტინებს) ჰოო!..

პეტ. ჰოდა მიბძანდით, თუ შეიძლება დეს, მიბძანდით.

სირ. (თავისთვის) ვაა, ნამდვილად იმ არამზადებს მოუქრთამავო, იმ შობელძაღვლებმა საიდან გაიგეს, რომ მე აქ წოვდიოდი. (შტრეს) მერე რა უნდა ვივიო თ, საქმე რაშია?

პეტ. რა გავება უნდა, ეთქიროცა თქვენ თითონ იძახით არტისტობა მინდაო.

სირ. ვაჰ! არტისტებიც ღმერთმა დასწყევლოს და იმათი მომგონიცა! კნიაზ არა გცოდნია, მომისმინე დაა. მე ერთი სირაჯი ვარ, ეს ერთი წელიწადია არტისტები შემომეჩვენენ. დღე ერთი არის და ისინი აჯგერ ქეივობდენ. ხან ერთი იძახდა ჩემზე დაწერეო, ხან მეორე, ხან მესამე. ვხედავ რომ წელიწადი გადის და არაფერს კი არ მძღვევენ. ნისია გაიზარდა. ერთ დღეს, როცა საქეიფოდ მოვიდნენ, მე უთხარია: არა, ჩემო მშაო რაც იქეიფეთ ნისიად, კმარა. ჯერ ძველი გამისწორეთ, მერე ისევ დაიწყეთ ქეიფი მეთქი. მოშორდი ერთიო, მითხრეს და გაჯავრდნენ, რამდენჯერაც არ ვთხოვე—არა გვაქვს და არ გაძღვევო, წადი და გვიჩივლყო. ~~და უღლავს~~ ~~ბს~~ ~~რომ ციცი მოაპარსავს, იმას სინდისი სილიან უნდა მოვკითხოთ. ახლა გავიგე. რომ არტისტების უსტაბაში თქვენა ჰყოფილხართ და გთხოვთ ჩემი ნისია დამიბრუნოთ, აი სჩოთი. (ჭიბიდან ქაჯადებს იდეუს და აწყდის)~~

პეტ. (არ აწმქევენ) თუ არტისტებს რავე მმართებთ თქვენი და არ გაძღვევენ, მაგისთვის სასამართლოა. წადით და იჩივლეთ.

სირ. ვაა, მე ხომ ტყვილით არ გაგრჯით. ოცდახუთიანიც თქვენი ხელფასი იყოს...

პეტ. (გუფმოსუფი) მე გთხოვთ აქედან მიბრძანდეთ.

სირ. ვაა, მიგბრძანდე რომელია. არ გინდათ და წავლ. (მოდის და გამოაბრუნდება) აბა ძაღლი ძაღლის ძვალს გასტებს? (გადას. უკმოდის **პირველი პოეტი** და შედაღურად თავს უგრავს)

VIII

პეტრე და პირველი პოეტი

პეტ. რა გნებავთ?

1 პოეტი. მე წარვუდგენე დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას ორი ახალი პიესა, პირველი ტრაგედია იყო „დაფლეთილი გული“ მეორე კი დრამა „დაქუეული სული“ და ვთხოვდი, მალე განეხილათ, თუმცა დიდი განხილვა არც ერთს არ უნდოდა, რადგანაც ორივე შესანიშნავი რამ არის და სრულებით ახალ მიმართულებას აარსებს ჩვენს სიტყვა-კაზმულ მწერლობაში.

პეტ. დრამატიულმა გამგეობამ ორივე თქვენი პიესა განიხილა და არც ერთი არ მოიწონა, პირველი იმიტომ, რომ ის ტრაგედია კი არა, უშუალო მოთხრობაა, მეორე კი — დრამა კი არა, უთავბოლო მუსაიფია.

1 პოეტი. (ზაზღით მასწავლებლს რამდენსავე ხანს) მებრალეებით, მეცოდებით; თუ თქვენ ჩემი ტრაგედია და დრამა ვერ დააფასეთ, თუ თქვენ ვერ შეგნეთ მათი მშვენიერება, თუ თქვენ ვერ მიხედით, რომ პირველი გამოხატავს სამბოლოს მსოფლიო მწუხარებისას და მეორე კი სიმბოლოს მსოფლიო სიყვარულისას, თქვენ სრულებით ბრეყენი, განუვითარებელი და მხეცნი ჰყოფილხართ. ახლა კი გნებავ, კარგ-თა გნებავ, ვისთვისაც მიმიცია დასაფასებლად ჩემი მარგალიტები, საუნჯე ჩემი ლიტერატურისა. (დინჯად მობრუნდება, იმაზე ხეჯს კადისაგის და გადას)

პეტ. საკვირველია, როგორ დაჩივდა ხალხი. დასწერენ უხეირო მოთხრობას, დასწერენ ზედ დრამას და თავი შექსპირი ჰგონიან. (კარი გაიღება, შემოდის მარო)

IX

პეტრე და მარო

პეტ. აა! ქალბატონ მაროს ვახლავართ! (ხეჯს ართმეჯს) დაბრძანდით, როგორ ბრძანდებთ?

მარო. (სუფთა კაპანსებელი დაპარაკასს) ისე ვბრძანდებ, რო მგონია სულ კბილით დაგილჯოთ ყველა.

პეტ. არა ერთი რას გცერჩით, განა რა დაგიშავეთ?

მარო. როგორ თუ რა დამიშავეთ? არა იმ წუპაკს, იმ მატრაქეცას, იმ ქალა-ბიქას, იმ გონჯს, ერთი თვალი რომ ბაქოსკენ გაუბრძის და მეორე ბათუისაკენ და ცხვირი კი სპილოს ხორბთუმს ზიუვავს, იმას ცხრა თუმანი და მე ათი თუმანი? არა ერთი თქვენ მითხარით, იმას ცხრა და რე ათი?

პეტ. ვის ამკობთ ასე?

მარო. ვისა და კატო სიორელია თუ ნორელი.

პეტ. ეს კითხვა..

მარო. (გაწუქუტინებს) აბა ერთი ეს მითხარით, იმას ცხრა და მე ათი?

პეტ. გამგეობამ....

მარო. (გაწუქუტინებს) არა, იმას ცხრა და მე ათი?

პეტ. თუ მომისმენთ...

მარო. არასფერსაც არ მოვისმენთ. ერთი ეს მითხარით, იმას ცხრა და მე ათი? არა სადღა უნდა გამოვყო თავი? სად გავამხილო? იმ გონჯს ცხრა თუმანი და მე ათი? არა ერთი თუმანი, მარტო ერთი თუმანი მამჯობინეთ მე იმ გონჯს, იმასა? მე ხომ იმას არ ვამბობ, რატომ ოცი თუმანი არ დამინიშნეთ მეთქი, მაგრამ, როდესაც მე ათს მინიშნავდით, იმისთვის ოთხი უნდა დაგენიშნათ. არა, ერთი ეს მითხარით, სადღა გამოვყო თავი, სად გავამხილო, ვინ რას იტყვის?

პეტ. ამ კითხვაზე გამგეობას..

მარო. (გაწუქუტინებს) მე თხოვნა შევიტანე გამგეობაში. მე ორ პირობას გაძლევთ, ან მე მომიმატეთ, ან იმ წუპაკს, იმ ქალა-ბიქას მოუკელით, თორემ ისეთ საქმეს ვიზამთ, ისეთ საქმეს, რომ ერთმანეთს ეკითხებოდეთ, სიზმარში ვართ თუ ცხადში. (აღებო და ხეჯს ართმეჯს) დაიხსომეთ კარგად ჩემი სიტყვები. (გადას)

პეტ. ახია ჩემზე, ახი! (შემოდან დედა და შვილი და თავს უკრავენ, ჰეტრე ხეჯს ართმეჯს)

ფ. ვამართელი (დასასრული შემდეგ ნომერში)

მ. მ. საფაროვაშვილისა

დიდი ხანია ქართულ მელომენას არ გაუღიმიდა ერთი მისი საუკეთესო წარმომადგენლის ხელნებები...

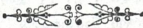
და აჰა, ორშაბათს, 29 მარტს, საზოგადოება კვლავ იხილავს მაკო საფაროვაშვილისა ქართულს სცენაზე მსოცვანი დრამატურგის გ. სუნდლიანცის პიესა „ხათაბალა“-ში ნატალიას როლის შემსრულებლად.

ვინ არ იცის, რომ მაკო საფაროვაშვილისა ქართული სამუდამო სცენის ერთი მთავარი საძირკელის ჩამყრელთაგანი, ქართული სასცენო ხელოვნების შემქმნელთაგანი, სამშობლო თეატრის ამყვანებელთაგანია, — სცენის დაუღალავი მუშაკი იმ დროისა, როდესაც თეატრის მსახურის გზა ნარეკლებით იყო მოფენილი...

თითქმის 35 წ. მაკო საფაროვაშვილისა, ღვთიურის ნიჭით დაჯილდოებული, აცხოველებდა ქართველი მელომენის ტაძარს...

მუდმივ შრომით მოქანცული ჩამოშორდა სცენას, მაგრამ არც ერთს წუთს არ მოშორებია ქართული თეატრის საქმეს, როგორც მისი მოქირნახულე და ეს დამსახურებული მსახიობი ხელოვნების ტაძრის მუშაკია დღევანდლამდე...

ეკვი არა არის, თეატრის მოყვარული საზოგადოება, რომელიც არა ერთ ზღის დამტკბარა მაკოს თამაშით, 29 მარტს დაუზარებლად დაესწრება ქართულ თეატრში მის მონაწილეობით გამართულ წარმოდგენას.

* *

(ვუძღვნი ერთ-მრავლათაგანს)

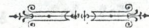
ადამიანო ღირსი არ ხარ ამ სახელისა, არა ხარ ღირსი, რომ გიხმობენ ადამიანსა, — მკერდს გული გიცემს ეშმაკური, ფლიდი, ეული და თავიც მოგწონს რომა ფიქრობ ყოველთვის ავსა.

მეფე გგონია შენი თავი ამ ქვეყნიური, ასამაღლებლად ყველას სწირავ, არას იშურებ, კაცურსა რწმენას ფეხქვეშ სთელავ, ვითა მტარვლი, შენსა მამულსა, შენსა ენას ჰკიცხავ, ივიწყებ...

და გაიძახი უსიკრებლოდ შენს მეგობრებში, რომ მაგით გინდა ააშენო ქვეყნად სამოთხე, თვით შენ შეიქმნე დიდებული საქმის დამწყობი: ძმა ძმას წაჰკიდი, შეაძულე სამშობლო კუთხე!.. თვით მეტრადემა, საცოდავო, შესაბრალოც ხარ, რადგან არ უწყვი ამ ქვეყნადა რა გაცქს საგანი, თითქო იმისთვის გაჩენილიხარ რომ დაჰგმო მოძმე,

მოუკლა რწმენა და შემუსრო მისი აკვანი. საბრალო არი შენი ერი და მისი კიდე, რომ დაეხადე, აღეზარდე, ჩანსთქე ჰაერი, საბრალო არი შენი ერი, რომ ავგლახებ, რომელიც ერთხელ ამაყობდა სვე ბედნიერი...

დ. გაბრუაშვილი

სათეატრო აზგუბი

ადგილობრივი სცენა

◆ ქუთაისის დრამ. საზ. გამგეობა უკვე შეუდგა მომავალი სეზონისათვის მზადებას.

◆ ვალ. გუნაშვილი მომავალი სეზონისთვის ისევ ქუთაისში იწვევენ რეჟისორად.

◆ ქართ. დასი ვ. მესხიშვილისა და გ. მესხის მონაწილეობით წარმოდგენებს გამართავს დასავლეთ საქართველოში—ქუთაისში, ბათუმში, სოხუმში, სამტრედიოში, ხონში და სხ.

◆ ქარ. დრ. საზ. კრება მოხდება ამ ახლა ხანში.

◆ მუსიკოსი ფოცხვერაშვილი მასის პირველ რიცხვებში ეწვევა თბილისს და კონცერტს გამართავს. სხვა მის ნაწარმოებთა შორის შესრულებული იქნება მისივე ნათარგმნი „ბაშბაზ მდემის დაღუპვა“, სიმფონიურ ორკესტრისა და გუნდისათვის დაწერილი.

◆ სომეხთა საქვედმოქმედო საზოგადოების სასარგებლოდ, გუმბერნატორის ნებართვით, 1 აპრილს გაიმართება წარმოდგენა.

◆ რუსთა დრამატული წრე დევგამოდებით ამზადებს კარპოვის პიესას „მუშათა შტანი“ ზუბალოშვილთა სახელობის სახ. სახლში დასადგმელად. იხატება ახალი დეკორაციები, მზადდება მოძრავ მანქანებიანი ქარხანა, მოწყობილებანი და სხ. წარმოდგენა გაიმართება 3 აპრილს. ადგილების ფასები სახალხოა, 1 აპრილამდე ბილეთები განსაკუთრებით მუშებზე გაიყიდება, შემდეგ საზოგადო.

◆ სასლხო სახლში 1 აპრილს, ხუთშაბათს წარმოდგენენ „ისინი ისრაელ“ და „დედის ერთა“-ს.

◆ რუსთა წრის საიუბილეო წარმოდგენაზე დასასწრებლად ბეჭდვითი სიტყვისა და გამათლებელ

დაწესებულებათა წარმომადგენელთ ადგილი მიეცემა ორკესტრში, ყველას მოსაწყვეი ბილიეთი გაუგზავნება.

➤ **სალიცენატურო საღამო.** აპრილის ბოლო რიცხვებში გრ. რობაქიძე გამართავს ფრიალ საგულისხმო საღამოს, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ: ვაჟაფშაველა, ივ. გამართელი, კიტა აბაშიძე, ილ. ელფეთერისძე, ლალიანი, ნ. ლორთქიფანიძე, შ. არაგვისპირელი, გრ. დიასამიძე, სვ. ყიფიანი, მ. აღმაშვილი, ა. შანშიაშვილი, ლევ. მეტრეველი. ი. გრიშაშვილი, გ. კუჩიშვილი და სხ. მონაწილენი წაიკითხავენ თავ თვითნებ ნაწარმოებს, იმსჯელებენ და სხ.

➤ **გ. ვ. გედევანოვის (მირაღიანის) 25 წ. საიუბილეო** კომიტეტი დიდს ამბთ ემზადება დღესასწაულისათვის. იუბილე, როგორც ვერძლით, გამოართება 2 მაისს. ამოთვლიზის მოწყობა დაეკალათ ს. კლიაშვილს, ა. სარაჯივილსა და ა. ბუხენს.

➤ **ჭიათურის დრამ. საზოგ. გამგეობამ** დადგინა მონაწილეობა მიიღოს დასახურებულ მსახიობის გ. ვ. გედევანოვის საიუბილეო დღესასწაულში, ამიტომ: 1, ადრესის წასაკითხავად დასახურების მისართმევად გამოგზავნოს ს. ტარუაშვილი და 2, მიიწვიოს გ. ვ. გედევანოვი ჭიათურაში, გაუმართოს წარმოდგენა და შემოსავალი იუბილიარს გადაქცეს საჩუქრთან ერთად.

➤ **ყვინათის გასამართლება** მოხდება ქართულ თეატრში 9 აპრილს.

➤ **ქართ. თეატრის კავშირდინებთა** სასარგებლოდ 8 აპრილს ქართ. თეატრში წარმოდგენილი იქნება „აღლუში“.

➤ **ქარ. ფილარმონიული საზოგ. კონცერტი,** გატერნატორის ნებართვით, გაიმართება 4 აპრილს არტისტულ თეატრის დარბაზში შემოსავალი მიეძღება ხსენებულ საზოგადოების თანხას.

➤ **ს. გლაზაშვილმა** დასწერა ახალი პიესა „მბრანანდლის გადაყენება“, დრამა 1 მოქ. აბდულ-ჰამიდის ცხოვრებიდან. ჩვენს ჟურნალში დაბეჭდება

➤ **ა. შანშიაშვილმა** დაამთავრა ახალი დრამატული პოემა „შოთა“.

➤ **სვამლ 29 მარტს 8. მ. საფ-აბაშიძის** მონაწილეობით ქართულ თეატრში წარმოდგენილი იქნება „ხათაბალა“.

რუსეთის სცენა

➤ **სახელგანთქმულ დრამატურგს ი. ნ. პოცაპენოს** ამ ეპოდ გარმონიის შესწავლა დაუწყევია; მას განუზრახავს ოპერის დაწერა. ი. პ. წინად კონსერვატორიაში სწავლობდა.

➤ **როსტანის შანცეკვლირმა** რუსეთშიაც გაიჩინა მომხრები; უკვე შესდგა დასი მოსკოვის ფულანდარა და თაოსნობით, რომელსაც განუზრახავს ამ პიესის წარმოდგენა რუსეთის სხვა-და-სხვა ქალაქებში.

უცხოეთის სცენა

➤ **მეფე ედუარდი და „შანტკელიერი“.** პარიზში ყოფნის დროს მეფე ედუარდი საიდუმლოდ დაესწრო როსტანის „შანტკელიერი“-ს წარმოდგენას. 1 მოქმედება მეფემ ხალისით მოისმინა, 2 მოქმედებამ მოქანდა, მესამე მოქმედების დროს მეფემ დაამთქნარა და ტკბილად მიიძინა. პიესის დასრულების დროს თანამსუბებელმა სიფრთხ. უით გააღვიძა უმადლესი სტუმარი. გამოვიტყებულმა მეფემ გულკეთილად გაიღიმა და მსურვალე ტაში დაუკრა. შემდეგ მისი თეატრის დირექტორი და მადლობა გადაუხადა—პიესის ნახვით ვისიამოვნეო.

➤ **რ. ბრაგო** ამთავრებს ახალ კომედიას „პატარა წმიდანი“, (Il piccolo Santo).

➤ **ბიერსონი,** ნორვეგიის სახელგანთქმული დრამატურგი, მძიმე ავადმყოფობისგან მოიჩა. ნორვეგია ამ ამბის გამო დიდს სიხარულშია და ფიქრობს თავის საყვარელი მწერლის შინ დაბრუნების გამო ეროვნული დღესასწაული გადაიხადოს. ექიმების სიტყვით, ბი სამშობლოში დაბრუნდება ნორვეგიის დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღეს (17 მაისს).

სცენის ვარედ

➤ **ეკ. გაბაშვილის იუბილე** გაიმართება მომავალ შემოდგომაზე მისი 40 წ. საწყარო მოღვაწეობის აღსანიშნავად. სადღესასწაულო კომიტეტი უკვე შესდგა და განზრახვა აქვს გამოსცეს მწერლის საუკეთესო ნაწერები ორ ტომად. სადღესასწაულოდ გაიმართება სალიტერატურო დილა, წაიკითხვენ რეფერატს მწერალი ქალის შესახებ, აჩვენებენ ცხოველ სურათებს მისის ნაწარმოებიდან, სხვა-და-სხვა წარმომადგენელი მიულოცვენ და სხ.

➤ **სახალხო უნივერსიტეტის ლექციები** გაიმართება სახალხო სახლში 1) 4 აპრილს სპილიოტისა „პატრი დილი“, 2) 11 აპრილს „ჩანსკის დილა“; ა. ვასილივი წაიკითხავს „ძველი თაობა ჩეხოვის ნაწარმოებში“, ნ. აბრამოვიჩი—„ახალი თაობა ჩეხოვის თხზულებებში“.

➤ **ფუფადანარმა ა. ი. მანიაშევმა** სომეხთა სასულიერო სემინარიის ასაშენებლად 200,000 მანათის გარდა, კიდევ გადასდო 50,000 მან.

➤ **მ. კ. როზლინამ** აღუთქვა სახალხო უნივერსიტეტის გამგეობას, ვიდრე ხსენებული უნივერსიტეტის სკოლის მოსწავლენი შესკლებდენ სწავლის ფულის გადახდას, თეიურად ხუთს მანათს გადავიხდო. სახ. უნივერ. გამგეობამ მადლობა გამოუცხადა.

➤ **სახალხო უნივერსიტეტის** გამგეობის წევრთ მიენდო სობოლევსკის ლექციებზე დასასწრები ბილიეობი ზელზე გაყიდონ. ბილიეობი გაიყიდება კავკ. სამეურნეო საზოგ. შენობაში, სახა. თეატრას კასაში და სხ.

უთავიკვდილებანი

(წ. ი. აბრამოვიჩის ლექსების გამო)

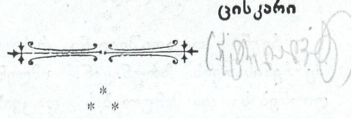
I თვითმკვლელობა

ყოველდღიური ცხოვრება მთლიან თავის ქუჩეკისა და არარაობის სიმძიმით დააწვა ადამიანს. უკმაყოფილება იღვალსა და სინამდვილის შორის სატანურის სისწრაფით იზრდება. შეუჩაქცეოფილი სულს კოტეტი სთარგუნავს სიცოცხლის, ბედნიერების, მშვენიერების მძლავრს წყურვილს. თვითმკვლელობა, ეს სამარცხვინო დადასტურება არა თუ უძღურებისა, არამედ დამარცხების, ჩვეულებრივ მოვლენად გარდაქმნა. უკმაყოფილების თანამედროვე ფსიხიკა ქმნის ლიტერატურას, რომელსაც ერთად ერთს თავის მიზნად დაუხაზავს ხატბა სიკვდილისა და სამარადისო წყვილადის მიმართ, დიდი ხანი არაა მას შემდეგ, რაც გეტეს „ვერტერმა“ სასოწარკვეთილებისა და უომელოების სულდარა გაადაფარა ქვეყანას, დიდი ხანი არაა მას შემდეგ, რაც ოტტო ვეინინგერის შხამმა „სქესმა და ხასიათმა“ საძირკველი ჩაუყარა თვითმკვლელობის ეპიდემიას. დიდი ხანი არაა მას შემდეგ, რაც სტრინდბერგმა მთელს ქვეყანას ამცნო ქალაქის ცხოვრების უახრობა და გარყვნილება, ყოველივე ადამიანის ბუნებაში საშინელ შხამის არსებობა. ეს შხამი სწალავს ყოველსავე კეთილს, ლამაზს და დიდებუნიერებას. სულის მოთმინების ფილა იყვება... „შხამა! ან ყველაფერი, ან არაფერი! კომპრომიისით ცხოვრება შეუძლებელია!..“ გაისრის სასიკვდილოდ გამხადებული ადამიანის პროტესტი...

ირგვლივ უიკედობა, ოცნებათა, წმინდათა-წმინდის შოვაზება, ბედისწერის აესული ხარხარა გამოუმუხლა... და ამ კრიტიკულ დროს არ ისმის გამამხნევებელი ხმა მძლავრის, გამმედობითა და ჯან ღონით აღტურვილ ადამიანის. არაფერ გვეუბნება, რომ სულს, როგორც ამგვარს, არაფითარი კვეშირი და თვისტომობა არა აქვს ყოველდღიურ სწამდვილესთან. რომ არ ყოფილა კაცობრიობის ცხოვრებაში არც ერთი ხანა, როდესაც სულსა და ჩვენ ცხოვრების შორის სრული თანხმობა, პარაზონა ყოფილიყოს, რომ ეს უთანხმოება საქროა უმაღლეს ამოცანის, სამარადისო კემპარტების და ადამიანის დანიშნულების განსხორციელებლად: რომ მხოლოდ ეს უთანხმოება აცხოველებდა და ამას გონებეს, შემოქმედების მის მძლავრ სურვილს... რომ ამ უთანხმოების გარეშე, ადამიანს მხოლოდ ერთს წაშენდა ეცოცხლა ლამაზი, ბედნიერი ცხოვრებით და შემდეგ უნდა დახასჯებულყო... არ გვექმის მკაცრი მოწოდება: „შესდექით, სულით უძღუნო! კემპარტების მათებელნო, თვით თქვენი ცხოვრება კემპარტება! მშვენიერების მათებელნო, თვით თქვენი თავგამოდებული ბრძოლა მშვენიერება!..“ არ ისმის იმდენი გამამხნევებელი ხმა... და განცხნუემონი არ მიაღწევდა თავის მიზანს? მიაღწევდა, უსათუოდ მიაღწევდა... მე მაგონდება ტურგენიევი და პატარა

ბელურა. საშინელი სიკვდილი ქორის სახით თავს და სტრიალებს ბელურას. ერთის ან ორის წამის შემდგ მტარავლის ბასრი კლანტები შე წყვეტენ უმანკო, უღანაშაულო გულის ცემას. მაგრამ ბელურას არად მიანჩნა სიკვდილი. თუ ბრძმა არგუნა კიდევ რაღვინემ წუთით სიცოცხლე, იგი სხვასაც გაახარებდა და თვითც დასტკებდა... მას დაატკობს თვით სიკვდილის სიხსლოვე, თავისი უშიშრობა, დაუდევრობა...

სიცოცხლის ნაკადული, გამმედავი ბელურა და სულმდაბალი ადამიანი...
 არა, მეც მწყურია სიცოცხლე, მეც მინდა ჩემს სიკვდილს გაბედულად თვალი თვალში გავუყარო!.. დე, თავს დამტრიალებდეს სიკვდილის შავი აჩრდილი...
 მე ახლაც ვიბრძვი... მე კვლავაც ვიბრძობ...

ცისკარი

ახალგაზდა პოეტების როს მომესმა ჩანგის ყღერა, მხცოვან მტბრძოლ მეომარსა კვალად გული ამძიგერდა. მეც მოკვიდე ჩანგუს ხელი, მკვენსარ ჰანგზე ავაყლერე, — ეთ ბულბულმა მისის ვარდს, ტანჯულ სატრფოს ზედ დავმღერე. ვეუხარ: სატრფოვ, ნულარ კენესი, მრავალი გყავს მოტრფილვე, მხავგერლ-მტარვლას ბრკყალებისგან გამოვიხსნით დღეს თუ ხვალე. ავაყვავებთ კვალანდებურ, მოვრთავთ ძვირფას ძოწეულით, — შერტხვებს იგი ამა ქვეყნად, ვინც არ გეტრფის წმინდის გულით!..

გ. შინატეხელი

პარსკვლავით-მრიცხველობა

რაც საქართველოში პოეტია, იმის ნახევაი ნაღდი მკითხველი რომ ჰყავდეს ქართულ ჟურნალ გახვთს, მაშინ წლითი წლამდე თავისუფლად იხეირებდა ათი დღეობი გავლენა, სპი თვიური, ხოლო ხუთი კვირეული ნახატებანი ჟურნალი; ყველას თანამშროლები წელში გაიმართებოდენ, თვალში ჩინი მოემატებოდათ და თავში... ფიქრი.

ლავაფანსო

რადენიც სცენის* მოყვარე, არტისტი“ საქართველოში, იმის ნასამედი რომ ნაღდი მაყურებელი ჰყავდეს ქართულ თეატრს, მაშინ თავისუფლად შეინახებოდა წლიდან წლამდე ორი ღრამატიული, ერთი საოპერო და ერთიც ფარსის დასი, თვითეული 30 ქალ-კაცი-საგან შემდგარი საქართველოს მიყრუებულ ადგილებში წარმოდგენების სამართავად, ათი ინვალდი — პენსიონერი, თორმეტი უნიჭო სცენის მეტბორცი და ექვს-ექვსი ქალ-ვაჟი იტალიაში გაიგზავნებოდა... ქართული სცენისათვის მოსამზადებლად.

ჩვენი თავიღმეილნი რასაც წოდების შერჩენისათვის ზრუნავენ, იმდენი კაცური ღირსებისა და მამულების დაცვისათვის რომ იფიქრონ, ჩვენი ქვეყანა... უფსკრულში აღარ გაღიჩნებოდა

რადენსაც ჩვენი მამულიღმეილნი სამშობლოს გაყიდვაზე, ტერიტორიის დაკარგვაზე სწერენ და იერემიასებურ ცრემლთ აფრქვევენ, მისი მეთელი რომ ჩუმად უანგაროდ საქმით იმოქმედონ, მთელი საქართველოს დელუზამამული ქართველ გლეხსვე დარჩებოდა.

რადენიც ჟურნალისტი, იმის მეოთხე-მოცედი რომ ქეშმარიტი მოღვაწე ჰყავდეს სინათლის გავრცელების საქმეს, ქვეყანა სიმოთხეს დაემგზავნებოდა...

რადენ ღვინოსაც ქართველი კაცი სტომაქში იხნავს, იმისი მეთელი წყალი თავის გახრიკებულ ბახჩა-ვენახს რომ დაუხსნას, თავისუფლად მოიშორება მიწის გადასახადს, სასოფლო ზეგარას, მოხელეთა ხარჯს, სახელმწიფო სათათბიროს მოათათბირეთა ხარკს, პრიკაზის ვალს და ყველა თავიღმეილის უმაძღარ მადასაც დააკმაყოფილებდა...

რადენი დიპლომაინი „განათლებული“ ჩვენა გვყავს, იმისი მესამედი რომ გონებით განვითარებული გვყავდეს, მაშინ ას-გზის ნაკლება უვიცი გვეყოლებოდა და ათჯერ მეტი გულწრფელი მოსაქმე-მოღვაწე.

ფეიღისოფისმა არისტოტელმა წარმოსთქვა დიდებული მარადილი: ღამიანი სოციალური არსება... არისტოტელს რომ წინ სდებოდა კაცობრიობის ისტორია, დარწმუნდებოდა, რომ ღამიანი სოციალური ზიურტუყვია...

მე აქ არ ვეკები მდაბო ხსდეს... ერთი მიბძნეთ, რა უნდა მისისოფო ბრბოს, რომლის ძარღვებში არ სჩქეფს დიდებულ მოყრევე წინაშრთა ღლის ფერი სისხლი... მე არად მუნდღეება ის დგღეევიფი, სიმიღლის და სინუნღლისგან დაჯადებული...

მე მინდა მსოფლად ჭეშმარიტ სოციალურ ზიურტუკვთ შეეგხო...

მე მინდა გამოვასქარავო, თუ რა დიდი დგწლი მიუძღვით ამ ხელ-ეანწიან სმლ-ხსწყაღანთ ჩვენის ბედერულ სამშობლს წინაშე... მე მსურს ვუწეო ეეღლას; განურჩეღლად სტექსის; ეროვნების, სარწმუნობების, თუ რა განუზომელი სმსსურთი გაუწეიით ამ ჩინ-ორღენ. — ეზღღეტეღანთ მთეღის, დიად მთეღის კაცობრიობის წინაშე...

მსურს, მინდა... მგრამ ძალი არ შემწეკს, კვლამი მღღატობს თვღლთ მიანუღღება...

რა დღუთესითაო?! როგორ თუ რა დღუთესითაო? მიბძნღით ზრეკასში და იქ მოკასსენებენ, რაც დღუთესითა... კავზანუთ ტღღეკვამს სიქითა და იქიღან მოკასსენებენ, რაც დღუთესითა...

კაცობრიობის წინაშე რღღ დღუთესითაო?!

უსირცხეღღონო, ბრმანო! გამიღლთ თვღლთ თქეღთოკან სიჭეკო, რთას იხიღლთ სწეისი ზნეობრიუ უღღრესობა... მამ ჩვენი ენა, ჩვენი ღამაზი მრავღლ-ტანუღლი ენა ვინ შექმნა, ვინ აღღომინა?! ვინ ამოუქნა ეს ენა გვერდში რუსულს, ფრანგულს და სხვა ენათ... უმღღონო!..

ჩვენი ენის ისტეიკენა? ბაგნი ჩემნი დღღუღღებთან... De mortuis aut dene, aut nihil (მკვღარზე ეს კარგს იტუეენა, ან სულ არაფერსაღ)! სკამრისი არ არას ენა, რომ ეუბთას მინ მღება-რეც იგო ღამაზი და მშეღიერა?!

სკამრისია... ჯერ ეს დაჯაფსითა...

Par-Don

რღღეტეღღონო-გამიღღეღელი იოსებ იმღღაღელი

იოსებ არიმათიელი

სამანუფაქტურო ამხანაგობა

ნაზაროვისა და ოჭიევისა

ერენის მოედანზე, ქალაქის გამგეობის დარბაზის ქვეშ.

უოპლდე მოსლით აგრაჟუმის, მასჟლის,

სილოს და გამგეჟლის დიდ კალი საქონელი

უკანასკნელი მოღისა

ამხანაგობა პატენციჟუდ საზოგადოების ყურადღებას მიჰქცევს საქონლის დირხებასა და დღეების არ ყოფილ სიიაფეზე

სქიღვაწა შაჟჟვაჟრებლად

დროება

წელიწადი მესამე

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი კვირეულ დამატებით. წლიური ფასი 8 მ. და 50 კ ნახევარი წლით 4 მ. 80 კ. ერთი თვით 80 კ., ცალკე № 5 კ., დამატებით 7 კაპ. ხელის მოწერა მიიღება თბილისში „დროების“ კანტორაში და ქ. შ. წ. კ. გამაგრ. სახ. წიგნის მაღაზიაში ი. ივალისფილთან; ქუთაისში: ის. კვიციანიძესთან, ხონში: გ. მებუღესთან, გორში: ს. შველიძესთან, კიბორჩხაში: ს. ტარუაშვილთან. ფული გამოიგზავნოს Тифლისь, ред. „Дროება“, И. С. Агладзе. რედაქ გამ. ი. ს. აგლაძე

ზეტეპურტში აწრილიდან გამოვა ყოველ თგაური სურათებიანი ყურნალა

„ЗАЩИТА ЧЕЛОВЕКА“

(აღმანის დაცვა)

მონაწილეობას მიიღებს ლ. ნ. ტოლსტოი პირველ ნოჟერში მოთავსებული იქნება კირიონ ეპისკოპოსის სურათი და სცადია ქუთაისის გიმნაზიაში მომხდარ ინციდენტის შესახებ.

ფასი წლიურად 1 მ. 50 კ., ექვს თვით 80 კ. ხელის მოწერა მიიღება—Петербургь, Бронницкая, №13. Журналь „Защита Человека.“ 5—1 რედაქტორი მ. პოლქვაკი

ახალი სწივი

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი. წლიურად 7 მ., ნახევარი წლით 4 მ. საზღვარ-გარეთ 14 მ. ნახევარი წლით 7 მ., სამი თვით თბილისში 2 მ. 20 კ., თბილისის გარედ 2 მ 50 კ. ერთი თვით 80 კ., თბილისის გარედ 90 კ. აღრესი: რუსის ქურ., № 3, ზემო სართული. Тифლისь тип. „Шрома“ Кал. Кон. Цуладзе.

ქართული თეატრი

ია პარამარეთლის საღამო

შაბაოს, 3 აპრილს, წარ. იქნება:

გებრის საღერელს

ვოდ. 1 მოქ. აწყურელისა.

მონაწილეობენ: ქ-ნი გავუნია-ცაგარელი, ტ. აბაშიძე და ბ-ნი ვ. აბაშიძე.

სეკონცერტო განყოფილება

მონაწილეობენ: ვალდოტკოვის, ბ-ნი ევლახიშვილი, სარჯიაშვილი და ზღდგევი.

დას. საღ 8 ს. გამგე ი. კარგარეუელი